

ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน
ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวโรสริณ ภาวะเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ORGANIZATIONAL FACTORS AFFECTING INTERNAL AUDIT QUALITY IN THE PERSPECTIVE
OF EXECUTIVES OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Rossarin Pawawech

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491922

โรสริน ภาวะเวช : ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน
 ในมุมมองของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
 (ORGANIZATIONAL FACTORS AFFECTING INTERNAL AUDIT QUALITY IN THE
 PERSPECTIVE OF EXECUTIVES OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK
 EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ประจิต หาว์ตร, 123 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงาน
 ตรวจสอบภายใน โดยมุ่งศึกษาคุณภาพของงานตรวจสอบภายในด้านประโยชน์ที่สามารถช่วยให้
 ผู้บริหารสั่งการ และติดตามการควบคุมภายในเพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยงให้บริษัทสามารถ
 บรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร คุณภาพของงานตรวจสอบภายใน
 ประกอบด้วย (1) ความสามารถช่วยระบุและประเมินความเสี่ยงอย่างมีสาระสำคัญได้ (2)
 ความสามารถช่วยปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมภายในองค์กร (3)
 ความสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในขององค์กร (4) ความสามารถช่วย
 ให้มีการป้องกันและจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรได้อย่างทันเวลา และ (5)
 ความสามารถช่วยผลักดันและดูแลให้องค์กรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายที่
 เกี่ยวข้องกับธุรกิจขององค์กรได้อย่างถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้ตรวจสอบภายใน
 จำนวน 900 คน และผู้บริหารจำนวน 900 คนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
 ประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้รับการตอบกลับ
 แบบสอบถามจากผู้ตรวจสอบภายในจำนวน 161 ชุด และจากผู้บริหารจำนวน 148 ชุด และมีการ
 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์
 สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน
 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากคณะกรรมการ
 ตรวจสอบ และปัจจัยด้านความพร้อม ความเข้าใจ และการยอมรับของหน่วยงานที่รับการ
 ตรวจสอบ และการยอมรับผลงานของผู้ตรวจสอบภายในโดยผู้สอบบัญชี โดยปัจจัยด้านการ
 สนับสนุนจากฝ่ายบริหารมีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายในมากที่สุด

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่อนิสิต..... โรสริน ภาวะเวช
 สาขาวิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2549.....

4782351526 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD: INTERNAL AUDITING / INTERNAL AUDIT QUALITY

ROSSARIN PAWAWECH : ORGANIZATIONAL FACTORS AFFECTING INTERNAL AUDIT QUALITY IN THE PERSPECTIVE OF EXECUTIVES OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: ASST.PROF. PRACHIT HAWAT, Ph.D., 123 pp.

The purpose of this research is to study organizational factors affecting internal audit quality by focusing on the benefits of internal audit quality that enable executives to direct and monitor internal control in order to manage the risks and help the organization fulfill its goal and objectives. Internal audit quality consists of ability to help (1) identifying and assessing significant risks of organization, (2) improving the risk management appropriate to the organization, (3) increasing the effectiveness of internal control, (4) timely preventing and managing the risk that might happen to the organization, and (5) supporting and controlling the organization to comply with the laws and regulations related to the business. The sample of this study includes 900 internal auditors and 900 executives of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. Questionnaires were used to collect data. One hundred and sixty-one questionnaires from the internal auditors and one hundred and forty-eight questionnaires from executives were received and analyzed by descriptive statistics, Factor Analysis and Pearson Correlation.

The results of the study show that organizational factors affecting internal audit quality consists of support from the management and audit committee, readiness, understanding and acceptance of auditees and acceptance of internal audit work by external auditors. Support from the management has the most effect on internal audit quality.

Department..... Accountancy.....

Field of study.....Accounting.....

Academic year.....2006.....

Student's signature.. *Rossarin Pawawech*

Advisor's signature... *Prachit Hawat*

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจิต หาวัตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาแนะนำ เสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่า ตลอดจนตรวจทานความถูกต้องเหมาะสมให้กับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช สูงสว่าง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คุณไพรัช ศรีวิไลฤทธิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณต่อบุคคลของฝ่ายประชาสัมพันธ์ผู้ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการช่วยแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังผู้ตรวจสอบภายในและผู้บริหาร และขอขอบพระคุณต่อผู้ตรวจสอบภายในและผู้บริหารทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เขียนตำราและบทความต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เขียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เขียน

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่ชายที่ได้อบรมสั่งสอนและคอยให้กำลังใจแก่ผู้เขียน และขอกราบขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านของทุกสถาบันที่ผู้เขียนได้เคยศึกษา รวมถึงขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจที่ได้รับจากพี่ ๆ เพื่อน ๆ ที่ร่วมศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตและปริญญาโท

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	1.4 คำถามในการทำวิจัย.....	3
	1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	3
	1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
	1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
	1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	5
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน.....	6
	2.2 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อ คุณภาพของงานตรวจสอบภายใน.....	14
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43

บทที่	หน้า
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิจัย.....	48
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบริษัท ผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บริหาร.....	49
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กรที่มี ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และประโยชน์ที่ได้รับ จากงานตรวจสอบภายใน.....	54
4.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติ งานตรวจสอบภายใน.....	70
4.4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ทิศทางความสัมพันธ์ และขนาดของ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรกับคุณภาพของงานตรวจสอบ ภายใน.....	83
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายใน.....	94
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	96
5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	110
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	111
รายการอ้างอิง.....	112
ภาคผนวก.....	116
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	123

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงวิวัฒนาการของการตรวจสอบภายในภาคเอกชนของประเทศไทย.....	8
2.2	แสดงปัจจัยด้านองค์การที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของงานตรวจสอบภายใน.....	14
3.1	แสดงจำนวนการสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม.....	32
3.2	แสดงข้อคำถามที่ใช้ในการอธิบายปัจจัยด้านองค์การในแต่ละปัจจัย.....	33
3.3	แสดงค่าความน่าเชื่อถือของข้อคำถามในแต่ละปัจจัย.....	43
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทธุรกิจ.....	49
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะการตรวจสอบภายใน.....	50
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของการประชุมของฝ่ายตรวจสอบภายใน กับฝ่ายบริหาร.....	50
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของการประชุมของฝ่ายตรวจสอบภายใน กับคณะกรรมการตรวจสอบ.....	51
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของการนำ ACL หรือ IDEA มาช่วยในการปฏิบัติ งานตรวจสอบภายใน.....	51
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามเพศ.....	52
4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามอายุ.....	52
4.8	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามการศึกษา.....	53
4.9	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามประสบการณ์ทำงาน.....	53
4.10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มผู้บริหารโดยแบ่งตาม ตำแหน่ง.....	54
4.11	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร.....	55
4.12	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการสนับสนุนจากคณะกรรมการตรวจสอบ.....	57
4.13	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับความพร้อมของระบบงานของหน่วยงานที่ รับการตรวจสอบ.....	59

4.14	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับความพร้อมของระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง กับงานตรวจสอบภายใน.....	61
4.15	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับความเข้าใจของหน่วยงานที่รับการตรวจสอบ.....	63
4.16	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการยอมรับของหน่วยงานที่รับการตรวจสอบ.....	65
4.17	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการยอมรับของผู้สอบบัญชี.....	67
4.18	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้บริหารเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมจากงานตรวจสอบภายใน.....	69
4.19	แสดงผลการทดสอบค่า KMO and Bartlett's Test of Sphericity.....	71
4.20	แสดงค่า Eigenvalue ร้อยละความแปรปรวนและร้อยละความแปรปรวนสะสม ของแต่ละกลุ่มปัจจัย.....	71
4.21	แสดงเมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัยก่อนการหมุนแกน (Component Matrix).....	72
4.22	แสดงเมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัยหลังการหมุนแกน (Rotated Component Matrix).....	73
4.23	แสดงข้อคำถามในกลุ่มปัจจัยที่ 1.....	74
4.24	แสดงข้อคำถามในกลุ่มปัจจัยที่ 2.....	76
4.25	แสดงข้อคำถามในกลุ่มปัจจัยที่ 3.....	77
4.26	แสดงข้อคำถามในกลุ่มปัจจัยที่ 4.....	78
4.27	แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่คาดไว้ ในเบื้องต้นกับตัวแปรอิสระที่สร้างจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย.....	79
4.28	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและคุณภาพของ งานตรวจสอบภายในด้านการช่วยให้สามารถระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจ เกิดขึ้นอย่างมีสาระสำคัญได้.....	84

4.29	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและคุณภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการช่วยให้มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมภายในองค์กร.....	86
4.30	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและคุณภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการช่วยเพิ่มประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น.....	88
4.31	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและคุณภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการช่วยให้มีการป้องกันและจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรได้อย่างทันเวลา.....	90
4.32	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและคุณภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการช่วยผลักดันและดูแลให้องค์กรปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขององค์กรได้อย่างถูกต้อง.....	92
4.33	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มผู้ตรวจสอบภายใน.....	94

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

2.1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์การกับคุณภาพของ งานตรวจสอบภายใน.....	24
-----	--	----